

Det kongelige finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

14. august 2007

Høringsuttalelse: Strategi for bærekraftig utvikling (utkast 5. juni)

Kort om Initiativ for etisk handel (IEH)

Visjon: Samarbeid for handel som sikrer menneskerettigheter, utvikling og miljø

IEH har to hovedmål:

1. Styrke oppslutningen om etisk handel
2. Styrke medlemmenes arbeid med etisk handel

Etisk handel er den delen av bedrifters samfunnsansvar (CSR) som omfatter ansvarlig leverandørkjedestyring. I begrepet etisk handel legger vi at bedrifter, organisasjoner og offentlige instanser som kjøper eller importerer varer tar delansvar for arbeidsforhold, menneskerettigheter og miljø i varenes verdikjede. Dette gjelder selv om bedriften/organisasjonen bare unntaksvis eier hele eller deler av produksjonen. Nøkkelen til slike forbedringer ligger i langsiktig samarbeid mellom kjøper og produsent.

Initiativ for etisk handel (IEH) er en medlemsorganisasjon for bedrifter, arbeidsgiverorganisasjoner, fagforeninger, frivillige organisasjoner og offentlige instanser. IEH ble stiftet i år 2000 som et *ressurssenter* og en *pådriver* for etisk handel. IEHs styrke og unikhet er at medlemmene til sammen besitter en betydelig kunnskap om handel og utvikling. IEH sekretariatet utvikler verktøy og yter konkrete råd til medlemmene, hvilket er nødvendig for forbedringer i produksjonsforhold.

IEH samarbeider både med norske myndigheter og vestlig baserte og organisasjoner i produksjonsland som deler målsettingen om bedre arbeids- og miljøforhold. IEH ønsker å tilrettelegge for ytterligere samarbeid med disse aktørene.

Høringsuttalelse – Strategi for bærekraftig utvikling

IEH ønsker en oppdatert norsk strategi for bærekraftig utvikling velkommen. Høringsutkastet viser et sterkt og klart miljøfokus, hvilket er bra og nødvendig. Vi synes derimot at strategien bør styrkes i forhold muligheten til å påvirke arbeids- og miljøstandarder hos produsenter i fattige land. Dette ville gi koherens i norsk politikk, som legger vekt på betydningen av ILOs *decent work* agenda. En analyse av og vektlegging av den klare sammenhengen mellom de to politikkområdene Bærekraftig utvikling og Decent work for all mangler i strategien.

IEH har to hovedkommentarer:

1. Det bør etableres en indikator for andel av import/importører som fokuserer på arbeids- og miljøforhold i verdikjeden

Handlingsplanen beskriver økt handel med utviklingsland som en nødvendig forutsetning for økonomisk vekst, utvikling og velferd i utviklingslandene. Vi deler denne oppfatningen, men vil understreke at en bærekraftig utvikling – økonomisk, sosialt, og miljømessig – krever at produksjonen skjer på en bærekraftig måte. Produksjonen må skje med en lønn og leve av for arbeiderne, med forsvarlige arbeidsforhold og uten å ødelegge lokalt miljø og ressursgrunnlag. I fattige land som ellers tjener på internasjonal handel holdes utvikling tilbake av utbytende arbeidsforhold, barnearbeid, arbeidsulykker og miljøødeleggelser.

I dette perspektivet er det en vesentlig mangel at strategien ikke har noen indikator for hvor stor del av norsk handel som søker å ivareta og forbedre arbeids- og miljøforhold hos produsentene. Indikator 2 i strategien, som måler import fra afrikanske land, er ikke et mål for bidrag til bærekraftig utvikling. Trenden med større gap mellom fattig og rik innad i viktige produksjonsland gjør også dette tydelig. Vi gjentar derfor vår kommentar gitt til forrige høringsutkast om at det er nødvendig med en slik indikator. Hvis det ikke er mulig å få opprettet indikatoren før ferdigstilling av bærekraftstrategien, anmoder vi om at det tas med i teksten at den skal utvikles. Som kompetanseorganisasjon innen fagområdet bidrar IEH gjerne til utviklingen av indikatoren.

2. Gi etisk handel en tydelig plass i strategien

Strategien omhandler i kapittel 7.1 samfunnsansvar i næringslivet. Her er fokuset på norsk næringslivs mulighet til å påvirke gjennom egen eiet virksomhet i utviklingsland. IEH mener at strategien også må fokusere på den enorme påvirkningsmuligheten på arbeids- og miljøstandarder hos produsenter i utviklingsland som ligger hos norske importører, som i hovedsak ikke eier egen produksjon, men kjøper fra lokalt eide produsenter. Her er offentlig sektor en viktig påvirkningskanal ved å stille etiske krav ved egne innkjøp (275 milliarder kroner i 2005). Offentlig innkjøp kommenteres imidlertid ikke nærmere her, da GRIP og IEH på oppdrag fra BLD skal lage en veileder for hvordan man stiller etiske krav i offentlig innkjøp.

Generelt mener IEH at norske myndigheter i økt grad må stimulere til, eventuelt sette krav til, at norske bedrifter jobber for å forbedre arbeids- og miljøstandarder i sine leverandørkjeder. Dette betyr ikke at produsenter i u-land ekskluderes for å ha mangelfulle arbeidsforhold. Snarere brukes etiske krav for innkjøp som målsetninger for arbeidet. Det samarbeides langsiktig med produsenter og leverandører for forbedringer i arbeids- og miljøforhold slik at produksjonen blir bærekraftig. I dette arbeidet følges etiske krav til produksjonsforhold opp med tiltak som forbedret innkjøpspraksis, opplæring og kompetanseoverføring, positive incentiver for gode arbeidsforhold, lokale forbedringsprosjekter osv.

I kapittelet om samfunnsansvar i næringslivet blir Global Compacts prinsipper og OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper lagt til grunn for forventningene til norske bedrifters samfunnsansvarsarbeid. I forhold til arbeidsstandarder begrenser begge seg i hovedsak til ILOs kjernekonvensjoner (fagforeningsfrihet, tvangsarbeid, barnearbeid og diskriminering). Imidlertid motvirker også forhold som betaling under minstelønn, ekstrem overtid, farlige arbeidsforhold, brutal behandling og mangel på arbeidskontrakter en bærekraftig utvikling. IEH mener derfor at strategien må bli tydeligere på dette. En god referanse på krav til arbeidsforhold er etter vår mening den anerkjente sertifiseringsstandarden SA8000, utviklet av Social Accountability International, som igjen bygger på konvensjoner fra ILO og FN. Kravene i denne standarden danner også grunnlaget for IEHs arbeid, samt det internasjonale arbeidet som gjøres på etisk handel.

Til slutt vil vi nevne at Initiativ for etisk handel som aktuell medlemsorganisasjon er tilgjengelig for alle bedrifter, organisasjoner og offentlige instanser i Norge som vil jobbe for å bedre forholdene hos sine leverandører. Fremdeles er bedrifters samfunnsansvarsengasjement et frivillig engasjement. IEH arbeider for å øke dette engasjementet hos norske bedrifter, og tilbyr bedriftene nødvendig kompetanse og opplæring, nyttige arbeidsverktøy, bransje- og landbasert informasjon, samt tilgang til lokale samarbeidspartnere i utviklingsland. Medlemskap i IEH forplikter til å arbeide seriøst med etisk handel.

Vi takker for anledningen til å kommentere høringsutkastet og ser fram mot en ferdigstilt strategi.

Med vennlig hilsen

Ole Henning Sommerfelt
Rådgiver